

La quietud física de Joana Raspall es contradia amb l'agilitat de l'ànima, que encara es qüestiona i interpel·la. I que llegeix i recita. L'1 de juliol farà cent anys. JOSEP LOSADA

L'HOMENATGE

'Any Joana Raspall'
Actes: Des de l'enregistrament d'una cantata dedicada a la poetessa fins a una exposició commemorativa, passant per una jornada pedagògica. Per seguir-ho fil per randa, el web joanaraspall.cat

Joana Raspall, una poetessa centenària

“Sota la pell del meu antic robatge / sóc viva, malgrat tot, i sóc rebel / i amb els que lluiten forjo el mateix cel / de llibertat, des del meu esclavatge.” Són els últims versos de la poesia *El vell vestit*, de Joana Raspall. Parla de la pell, abans jove. El reflex del mirall és injust: només mostra l'aparença. L'interior resta ocult. Sort de la poesia que permet transcendir les formes externes. I sort de la seva mirada. Un vespre de febrer, fred i ventós, a casa seva, a Sant Feliu de Llobregat, s'està asseguda a la cadira, ben abrigada, per una manta i molts llibres. Els ulls són tan brillants i lúcids com els d'una joveneta. Que l'1 de juliol faci cent anys no passa de ser una anècdota que violenta les estadístiques.

L'aspecte venerable podria confondre. Darrere d'aquesta dona de cabells blancs hi ha una poetessa i defensora del català a ultrança. Autora de diversos diccionaris, té una extensa obra poètica. És especialment coneguda entre els petits, als quals ha dedicat poesies plenes d'històries i enginy. Els ha tractat com a lectors de primera categoria.

A l'entorn de l'efemèride centenària, Sant Feliu ha carregat les piles. Ajudat per altres institucions, l'Ajuntament ha engegat l'Any Joana Raspall... Està emocionada de l'homenatge que fa uns dies va inaugurar les celebracions. Cal preguntar-se si al llarg dels anys ha rebut la "paga" justa a tot el seu zel per la llengua i la literatura... *Diccionari de sinònims, Diccionari de locucions i frases fetes, Diccionari d'homònims i parònims...* I totes les lletres escrites per a adults i, molt especialment, per a nens i joves. Per a adults, n'hi ha una de molt celebrada, *Arpegis. Haikús*. Abadia Editors el va publicar el 2004. Raspall ja havia fet els vuitanta anys. Els primers poemes per a adults es van publicar l'any 1991: *Ales i camins*. Després va venir *Llum i*

gira-sols (1994), i *Arpegis. Haikús*. L'últim és de 2010: *Jardí vivent*. En el pròleg, Carles Duarte li dedica aquestes paraules: "Hi reconeixem, amb nitidesa, la veu, alhora vigorosa i delicada, honesta i profunda d'una de les nostres millors escriptores. Hi podem assaborir la maduresa humana i literària."

"L'homenatge que em van fer fa uns dies va ser emocionant. Mai no havien lloat gaire el meu treball de tants anys... Faré cent anys... He vist massa coses. Però si les poso en una balança, pesen més les bones. Hi ha, per exemple, la bona rebuda de les obres per als nens." Joana Raspall va veure clar, en un moment de la seva vida, que calia escriure per als més petits. "Hi ha molts contes per a nens, tothom en fa. Però a vegades els falta el sentiment interior... La poesia sí que el té, aquest sentiment, i els arriba." *Petits poemes per a nois i noies* (1981), *Bon dia, poesia* (1996), *Degotall de poemes* (1997), *Com el plomissol. Poemes i faules* (1998), *Pinzellades en vers* (1998), *Versos amics* (1998), *Serpentines de versos* (2000)... El més recent és *El meu món de poesia*, de 2011. El dia que ho va veure clar, que escriuria per a nens i joves, s'hi va dedicar en cos i ànima. "Vaig aturar la feina que tenia entre mans per fer poesia en català per a nens, perquè sabia que ningú els n'hi faria. Escriuran poesia sobre l'amor entre els adults, sí, però no sabran traslladar la tendresa a allò que és petit... Estic contenta d'aquest projecte, perquè ha sortit bé." La va moure l'amor per la poesia, i l'amor per la llengua catalana. No podia ser, de cap manera, que les criatures recitessin, només, els versos castellans que ella mateixa havia recitat quan era una nena... "Jo no n'estava satisfeta! Havien d'entendre la poesia, que pot ser de riure, seriosa, trista... N'hi pot haver de totes menes, però ha de ser poesia en català." I així va ser. No es va estalviar cap esforç a si mateixa: "Em va costar tant fer una poesia senzilla, que els nens l'entenguessin, i que fos poesia, que no fos xerrameca...! Quan vaig acabar em vaig posar amb els haikus, per descansar."

Ha conreat diferents gèneres però, sobretot, se sent poetessa. "No és que m'agradi més la poesia... És que sempre he fet poesia!" Les parets del menjador de casa seva, si poguessin parlar, explicarien les hores, de nit, que va passar davant del paper. El seu marit, que era metge, anava a dormir tard, pendent de les urgències dels pacients. Ella l'acompanyava, treballant, envoltada de silenci, quan els quatre fills ja eren a dormir. Ha anat fent al ritme que li ha marcat el seu esperit; s'ha deixat empènyer. És la mateixa dona que, en temps de guerra, i sent bibliotecària, va salvar els llibres de la biblioteca de Vilafranca. La mateixa que feia classes de català, que participava en diferents iniciatives sorgides del teixit cívic... Cent anys ben aprofitats. "No posseeixo res... / més sóc d'amor en somnis posseïda; / rica dels béns mateixos que m'han pres. / Quin goig, anar donant fulls a la vida / i no posseir res!" *

Lletres

Va estudiar a l'Escola de Bibliotecàries. Allí, i després, el mestratge de Carles Riba va ser fonamental. Ella, que ha tractat de tu a tu amb autors com Rosa Leveroni o Joan Vinyoli, escriu: "Estimo les lletres / que formen els mots, / els llavis que els diuen, / i el cor que els entén..."

Amic...

"Amic, vols venir? / la tarda és molt clara / l'aire té sentors / de mar i muntanya. / Fugim del soroll / i busquem la calma / on compartirem / les nostres paraules. / Poques en direm / i ben escoltades, / amb pau dins del cor, / llum en les mirades." (*El meu món de poesia*, 2011)

AGENDAD'AUTOR M.M.

Dues dècades de Fira d'Art a la vila de Sitges

Sitges tornarà a oferir aquest cap de setmana, 9 i 10 de març, la seva Fira d'Art, que ja arriba a la vintena edició. És una oportunitat especial, doncs, per veure obres dels seixanta artistes plàstics locals i comarcals més destacats. Aquesta vegada, i tenint en compte l'aniversari que se celebra, a la fira es farà una retrospectiva, amb un programa d'activitats ampli, que inclou, entre altres propostes, presentacions de llibres i un col·loqui. En l'apartat de llibres, es pot parlar de Joan Martí Castell, que presentarà *Teresa Llàcer: la descoberta expressionista del món*, i Montserrat Esquerda, que donarà a conèixer l'obra *Sitges artístic*. Les novetats editorials seguiran amb la Reial Acadèmia de Belles Arts de Barcelona, també present, amb el llibre *50 anys del concurs Ynglada Guillot*. Hi serà present Héctor Ameal, guanyador d'una de les edicions. Pel que fa a les xerrades, hi ha dos temes que seran analitzats aquest cap de setmana: la situació de les fires d'art i els vint anys de la fira sitgetana. Aquestes qüestions es tractaran en una taula rodona, en el primer cas, i una xerrada col·loqui, en el segon. Hi participaran Isidre Roset, crític d'art; Alexandra Planas, de la revista *Bonart*; Héctor Ameal, artista sitgetà, i Blanca de Nicolàs, entre altres. Se n'encarrega Tertúlia Bohèmia, grup col·laborador de les activitats. Sílvia Gamboa farà una conferència: *L'ull de l'artista*.

Vint anys La fira de Sitges, en una imatge del 2012.

XX FIRA D'ART DE SITGES

Sitges, 9 i 10 de març

On: A l'envelat del passeig de la Ribera, el dissabte d'11.00 a 21.00 h i el diumenge de 10.00 a 20.00 h

Activitats paral·leles: Tres presentacions de llibres i col·loquis i conferències.

Web: www.sitges.cat

Pedrolo a Badalona

L'Espai Betúlia de Badalona ha obert al públic l'exposició *Manuel de Pedrolo... o la paraula feta imatge. Recull de poesia concreta*. És una mostra que dona a conèixer el vessant més experimental, proper a la poesia visual, de l'escriptor Manuel de Pedrolo. Aquesta exposició està produïda pel Museu Comarcal de Cervera i té el suport de la Fundació Pedrolo. Es tracta de fer una mirada als inicis literaris de Manuel de Pedrolo, quan els seus treballs presentaven un vessant experimental que l'acostava a la poesia visual i a la creació d'un univers artístic i eròtic. Aquest corrent literari rep el nom de poesia concreta.

MANUEL DE PEDROLO...

Badalona, fins al 18 de maig

Web: www.espaibetuliacat

27
CULTURA
08.03.2013

DIA DE LA DONA Vilanova i la Geltrú

Visita al Museu Víctor Balaguer: Vilanova i la Geltrú, com totes les poblacions, fa la seva aportació al Dia de la Dona. Ofereix una visita al Museu Víctor Balaguer: *La imatge de la dona en la pintura*. Aquesta visita comentada, que es farà demà, a les 17 h, permetrà veure com s'ha tractat l'univers femení entre el romanticisme i el noucentisme: tots els arquetips, des de finals del XIX fins als inicis del segle XX.

MÉS BCN